

Glad je najbolji začin. / Hunger is the best spice.

... jednom riječi, trbuh je »ratio ultima« na ovom svijetu. (ŠENOVA, VJEČNI ŽID U ZAGREBU, 1931, 72).

L I C A G L A D I FACES OF H U N G E R

*Sit gladnom
ne vjeruje. /
The well-fed
does not
understand
the hungry.*

**22. 9. 2022. —
2. 5. 2023.**

**EMZ ETNOGRAFSKI
MUZEJ ZAGREB**

IF
Institut
za etnologiju
i folkloristiku

LICA GLADI DI

FACES OF
HUNGER

U vremenu kada se na svjetskoj razini osmišljavaju strategije borbe protiv gladi i njezina postojanja, izložbom smo željele osvijestiti glad, ponajprije onu nametnutu, ali i onu samonametnutu. Tema gladi ne prikazuje se samo kroz povijest nego se posebno naglašava i borba protiv gladi u današnjem društvu. Fokusrajući se ponajprije na Hrvatsku,

posjetiteljima će tema biti prikazana i u širem kontekstu gladi u svijetu. Gladi kao činjenice u današnje doba postali smo svjesniji tijekom kriznih vremena koja su pogodila svijet poput pandemije i *lockdowna*, a Hrvatsku i potresi u Zagrebu i njegovoj neposrednoj okolini te Sisačko-moslavačkoj županiji (u Petrinji, Sisku i Glini). Nedavno započet rat u Ukrajini stubokom mijenja gospodarsku sliku ne samo Europe već i svijeta te utječe na raspodjelu hrane, namirnica, njihove dostupnosti i uzrokuje oskudicu, neimaštinu i – glad.

Temi gladi pristupile smo s triju aspekta. Prvi se odnosi na borbu protiv gladi. To je ujedno i najopsežniji dio izložbe u kojem prikazujemo neke od načina kojima ljudi osiguravaju dostupnost hrane, spremaju zalihe. U kriznim vremenima s mogućom nestašicom hrane ponajprije bi se trebala baviti država, županije ili lokalne sredine. U pomoć uskaču i međunarodne organizacije koje šalju humanitarnu pomoć. Lokalno se problem dostupnosti hrane rješava pučkim kuhinjama te individualnim inicijativama građana. Svatko od nas može pripremiti zimnicu, reciklirati hranu dok priprema obrok ili posaditi vrt. Nadalje, u hrvatskoj tradicijskoj kulturi ćemo prepoznati mnoge rituale i običaje kojima premošćujemo praiskonski strah od gladi. Ti su rituali i običaji i danas dio naše svakodnevice. U drugome segmentu promatramo glad kao sredstvo kojim se može manipulirati masama, ali i pojedincima, pružati otpor, izražavati moć, poticati sukob, usmrćivati. Treći segment je posvećen odnosu gladi i tijela. Lice gladi moguće je prepoznati u sve većem porastu poremećaja prehrane, pogotovo mlađe populacije. Iako razne oblike poremećaja prehrane možemo pratiti kroz povijest, vrlo kasno se definiraju kao poremećaji kojima treba posvetiti posebnu pažnju u tretmanu i pristupu.

Sve navedeno upućuje na moguće smjerove promišljanja gladi povijesno i aktualno, globalno i lokalno, upravo onako kako smo glad, odnosno neka od njezinih lica, pokušale prikazati.

Odabirom tema željele smo dati tek mali uvid u duboku problematiku gladi, postaviti pitanja i otvoriti raspravu. Nismo željele davati odgovore i nuditi rješenja.

Posebno ističemo brojne aktivnosti koje će se odvijati tijekom izložbe u vidu radionica, predavanja i degustacija. Suradnja s Dnevnom bolnicom za poremećaje prehrane H(RANA) u obliku radionica i predavanja posebno je vrijedna u smislu prevencije poremećaja prehrane za najosjetljiviju populaciju - adolescente.

Izložba Lica gladi rezultat je suradnje Etnografskoga muzeja i Instituta za etnologiju i folkloristiku, odnosno dviju etnologinja koje se dugi niz godina bave temom prehrane, Tanje Kocković Zaborski i Melanije Belaj.

At a time when the world strives to find strategies to fight and eradicate hunger, we wanted to raise awareness about this issue, primarily focusing on imposed hunger, but also self-imposed starvation. The theme of hunger is not only presented throughout history, but also in today's society. While focusing on Croatia, it is also shown in the wider context at the global level. We became more aware of hunger at the time of crises that hit the world, such as the pandemic and lockdown, or in Croatia, the earthquakes in Zagreb and the Sisak-Moslavina County (in Petrinja, Sisak and Glin). The current war in Ukraine has significantly changed the economic outlook not only of Europe but also of the world and affected the distribution of food and provisions and their availability as well as caused scarcity, poverty and - hunger.

We approached the theme of hunger from three different perspectives. The first refers to the fight against hunger. It is also the most extensive part of the exhibition, where we show the ways in which people ensure the availability of food and stock supplies. In times of crisis, the state, counties or local communities have to deal with possible food shortages. International organizations that send humanitarian aid also step in to help. Locally, the problem of food availability can be solved by soup kitchens and individual citizens' initiatives. Each of us can make winter preserves, recycle food scraps or plant a garden. In Croatian traditional culture there were many rituals and customs that

people practised to overcome the primal fear of hunger. These rituals and customs are still part of our everyday lives. In the second segment, we look at hunger as a tool that can be used to manipulate the masses, but also individuals, offer resistance, express power, incite conflict, kill. The third segment is dedicated to the relationship between hunger and the body. The face of hunger can also be recognized in the ever growing number of eating disorders, especially among young people. Although historical evidence shows eating disorders have been around for quite some time, only relatively recently have they been defined as disorders that require special treatment and approach.

All of the above points to possible ways of contemplating hunger historically and currently, globally and locally, just as we have tried to portray hunger or some of its faces.

By choosing different topics, we wanted to at least scratch the surface of this deep issue, ask questions and start a discussion. Our intention was not to give answers or offer solutions.

The *Faces of Hunger* exhibition results from a collaboration between the Ethnographic Museum and the Institute of Ethnology and Folklore Research, ie two ethnologists who have been dealing with the culture of nutrition for many years, Tanja Kocković Zaborski and Melanija Belaj.

AUTORICE IZLOŽBE / EXHIBITION AUTHORS dr.sc. Tanja Kocković Zaborski, Etnografski muzej, dr.sc. Melanija Belaj, Institut za etnologiju i folkloristiku
STRUČNE SURADNICE / PROFESSIONAL ASSOCIATES dr.sc. Jelena Ivanišević, dr.sc. Ana-Marija Vukušić – Institut za etnologiju i folkloristiku
LIKOVNI POSTAV I VIZUALNI IDENTITET / EXHIBITION AND VISUAL IDENTITY DESIGN Studio Bilic Müller
MULTIMEDIJA / MULTIMEDIA Fotografije – Muzej suvremene umjetnosti – Arhiv Tošo Dabac, Fotoarhiv EMZ-a, Muzej Grada Zagreba, Memorijalni muzej Spomen-područje Jasenovac, Muzej Domovinskog rata Dubrovnik, Film – Hrvatski državni arhiv, Hrvatska radio televizija
LEKTURA / SPELLCHECKING AND PROOFREADING Ljiljana Marks
PRIJEVOD / TRANSLATION Vialingua
TEHNIČKA REALIZACIJA / TECHNICAL IMPLEMENTATION Konzervatorsko-restauratorske radionice EMZ-a: Marko Gašparić, Adrijana Gašparić, Mihaela Grčević, Domagoj Kačan, Marijana Najjar, Ljiljana Vilus Japec, Jasminka Vujčić, Darijen Paša, Mislav Janošić, Gordana Viljetić, Tea Rittig Šiško
MARKETING I ODNOSI S JAVNOŠĆU / MARKETING AND PUBLIC RELATION Ivana Lušić
EDUKATIVNI PROGRAMI / EDUCATIONAL PROGRAMS Željka Jelavić, Silvia Vrsalović, Anastazija Petrović, edukacija@emz.hr
IZLOŽBU SU OMOGUĆILI / THE EXHIBITION WAS MADE POSSIBLE BY Grad Zagreb – Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo / City of Zagreb – City Office for Culture, International Relations and Civil Society, Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske / Ministry of Culture and Media of the Republic of Croatia, Turistička zajednica Grada Zagreba / Zagreb Tourist Board
SPONZORI I PARTNERI / SPONSORS AND PARTNERS HPB, Dnevna bolnica za poremećaje prehrane H(RANA), Savez društava „Naša djeca“ Hrvatske, Zagreb plakat, ZKD, HRT, Večernji list, Radio Kaj
NAKLADNIK / PUBLISHER Etnografski muzej ZA NAKLADNIKA / FOR THE PUBLISHER dr.sc. Goranka Horjan TISAK / PRINT Teamprint
NAKLADA / PRINT RUN 1000 ZAGREB, 2022. g.

EMZ ETNOGRAFSKI
MUZEJ ZAGREB

Institut
za etnologiju
i folkloristiku

Zagreb

H(RANA)
DNEVNA BOLNICA ZA
POREMEĆAJE PREHRANE

HPB
zagreb
plakat

HRT

Večernji
list

